

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bt.III.419/2011/3.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év június hó 28. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A külföldi ítélet érvényének elismerése, valamint a szabadságvesztés büntetés végrehajtása átvétele feltételeinek megállapítása iránt folyamatban volt büntetőügyben a legfőbb ügyész által a törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslati indítványt elbírálva megállapítja, hogy a Fővárosi Bíróság 5.Bk.1305/2010/14. számú, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 5.Bkf.11.164/2010/3. számú végzésének a szabadságvesztés büntetés végrehajtása átvételének feltételei fennálltát megállapító rendelkezése törvénytörő és e vonatkozásban az eljárást megszünteti.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság a 2010. október 6-án meghozott 5.Bk.1305/2010/14. számú végzésével a szerb-magyar állampolgár terhelttel szemben (akinek lakóhelye és tartózkodási helye is Magyarországon van),

- a Zombori Kerületi Bíróság K.55/02. számú - a Szerbiai Legfelsőbb Bíróság Kzs.I. 911/04. számú határozata folytán - 2005. szeptember 29-én jogerős ítéletének érvényét 1 rb. társtettesként elkövetett testi sértés büntette (Btk. 170. § (1) bek., (5) bek. II. ford.) miatt kiszabott 6 évi börtönbüntetésként ismerte el, és
- megállapította, hogy fennállnak a szabadságvesztés büntetés végrehajtása átvételének feltételei.

Védelmi - egyébként ügyész által alaposnak tartott - fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2010. november 19-én meghozott 5.Bkf.11.164/2010/3. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta azzal, hogy a szabadságvesztés tartamába az 1994. december 27-étől 1998. december 22-éig előzetes letartóztatásban töltött időt beszámítani rendelte.

Az elsőfokú bíróság által megállapított - és a másodfokú bíróság által pontosított - tényállás lényege a következő.

A Zombori Kerületi Bíróság a - terhelt távollétében (de védője jelenlétében) lefolytatott eljárásban - 2004. február 2-án kihirdetett K.55/02. számú, és a Szerbiai Legfelsőbb Bíróság Kzs.I. 911/04. számú határozata folytán 2005. szeptember 29-én jogerős ítéletével társtettesként elkövetett halált okozó súlyos testi sértés büntette (szerb Btk. 53. § (2), (3) bek.) miatt a terheltet 6 évi börtönbüntetésre ítélte, és beszámította az 1994. december 27-étől 1998. szeptember 22-ig előzetes letartóztatásban töltött időt.

2005. december 13-án a Zombori Kerületi Bíróság IK 192/05. számon a terhelt ellen elfogatóparancsot bocsátott ki a börtönbüntetés végrehajtása végett.

2008. október 2-án a Budapesti V. Kerületi Rendőrkapitányság a terheltet őrizetbe vette, a Fővárosi Főügyészség pedig a kiadatási letartóztatásba helyezése és kiadatása megtagadását indítványozta.

A Fővárosi Bíróság a 2008. október 2-án kelt és 2008. október 15-én jogerős 5.Bk.1163/2008/6. számú végzésével megtagadta a terhelt kiadatási letartóztatásba helyezését és kiadatását, s elrendelte szabadlábra helyezését, mivel a terhelt szerb és magyar állampolgár, Magyarországon állandó bejelentett lakhellyel, valamint tartózkodási hellyel rendelkezik.

A Zombori Felsőbíróság a 2010. április 16-án kelt és 2010. április 29-én jogerős POM IZ 1/10. számú végzésével a börtönbüntetés Magyar Köztársaság területén való végrehajtását kérte, hivatkozva arra, hogy a terhelt magyar állampolgár és Magyarországon tartózkodik.

A Szerb Köztársaság Igazságügyi Minisztériuma 2010. július 19-én kelt, a Magyar Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának címzett átíratával megküldte az ítélet elismerése és végrehajtás átvétele iránti kérelmét további eljárás végett.

A Legfőbb Ügyészség 2010. szeptember 8-án meghozott NF.9257/2008/6-

I. számú határozatával a Szerb Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának a büntetőeljárás átvételére tett felajánlását elfogadta és felhívta a Fővárosi Főügyészséget az eljárás megindítására.

A Fővárosi Főügyészség 2010. szeptember 27-én kelt átiratával indítványozta az ítélet elismerését és a szabadságvesztés végrehajtása feltételei fennállásának megállapítását.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság jogi álláspontja szerint az 1996. évi XXXVIII. törvény (Nbj.) 47. § (1) bekezdése alapján helye van a külföldi ítélet érvénye elismerésének, mivel a külföldi bíróság olyan cselekmény miatt hozott ítéletet, ami a magyar jog szerint is bűncselekmény, és a külföldi eljárás nem volt ellentétes a magyar jogrenddel.

Az Nbj. 49. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 2001. évi LXVII. törvény 3. Cikkének (1) bekezdése alapján pedig megállapította, hogy a terhelttel szemben kiszabott büntetés átvételének feltételei fennállnak.

Hivatkozott arra, hogy

- az Nbj. 49. § (1) bekezdése szerint át lehet venni a külföldi bíróság által kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtását, ha az elítélt az átvételhez hozzájárult és az átvétel iránti kérelemnek az igazságügyért felelős miniszterhez érkezésekor legalább 1 év a hátralévő büntetés, vagy ha a büntetés határozatlan időre szól, feltéve, hogy az elítélt magyar állampolgár és állandó lakóhelye Magyarországon van;
- az Nbj. 49. § (2) bekezdése szerint pedig, aki a büntetés végrehajtása előtt Magyarországra visszatért, úgy kell tekinteni, mint aki hozzájárult a végrehajtás átvételéhez.

A terhelt büntetéséből – mivel azt nem kezdte meg, s figyelemmel az előzetes fogvatartásban töltött időre – több mint 1 év van hátra.

Az elsőfokú bíróság indokolásában megállapította továbbá, hogy

- a Btk. 43. § a) pontja alapján a büntetés fokozata börtön;
- a Btk. 47. § (2) bekezdés II. fordulata alapján a terhelt legkorábban a büntetés $\frac{3}{4}$ részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra;
- a Btk. 99. § (1)-(3) bekezdése pedig az előzetes letartóztatásban töltött idő beszámításának alapja.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontjával egyetértett.

Kifejtette, hogy a terhelt távollétében való eljárásra a szerb és a

magyar büntetőeljárásban egyaránt van törvényes lehetőség. A tárgyaláson a terhelt védője jelen volt, ezáltal védelemhez való és jogorvoslati joga is biztosított volt.

Ehhez képest összhangban áll a magyar joggal a külföldön folyamatban volt eljárás, a tényállás szerinti cselekmény a magyar jog szerint is bűncselekmény, magyar Btk. szerinti minősítése helyes, büntetése pedig összeegyeztethető, továbbá a többi rendelkezés is törvényes.

Az Nbj. 51. § (1) bekezdés I. fordulata, illetve 49. § (4) bekezdése szerint szintén törvényes a végrehajtás feltételei fennállásának megvizsgálása és megállapítása.

A bíróság jogerős határozata ellen a Legfőbb Ügyész BF.3847/2010/2-I. számon - a Be. 431. § alapján - törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentett be; és indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság állapítsa meg, hogy törvényt sértő a szabadságvesztés büntetés átvétele feltételei fennállására vonatkozó rendelkezés, s e részben szüntesse meg az eljárást.

Indokai szerint az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az Nbj. 49. § (3) bekezdése kizárja a 49. § (2) bekezdése alkalmazását annak esetében, akit külföldi bíróság a távollétében ítélt végrehajtandó szabadságvesztésre. Ezért határozata - e részében - törvényt sértő, az átvétel törvényi feltétele nem állapítható meg.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 434. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a Legfőbb Ügyész képviselője a jogorvoslati indítványt fenntartotta és azzal egyező, a védő és terhelt pedig ahhoz csatlakozó tartalommal szólalt fel.

A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítvány alapos.

Helyesen járt el az alapügyben a bíróság, amikor a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvényt (Nbj.) alkalmazta a szerb-magyar állampolgár terhelttel szemben szerb bíróság - egyidejűleg elismert érvényű - jogerős ítéletével kiszabott végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtásának átvétele feltételei megállapítása végett folyamatban volt eljárásban (Nbj. 3. §, IV. Fejezet 2. Cím).

Törvényt sértett azonban, amikor azt állapította meg, hogy fennállnak a szabadságvesztés végrehajtása átvételének feltételei.

Az Nbj. 51. § (2) bekezdése szerint a büntetés végrehajtásának átvételéről az igazságügyért felelős miniszter dönt; az 51. § (1) bekezdése szerint - figyelemmel a 46. § (1) bekezdésére - a Fővárosi Bíróság határoz arról, hogy fennállnak-e a büntetés végrehajtásának az Nbj. szerinti feltételei.

Az Nbj. 49. §-a állapítja meg a külföldi bíróság által kiszabott, végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtása átvételének feltételeit. Az Nbj. 49. § (1) bekezdése alapján végrehajtás átvételének akkor van helye, ha

- az elítélt magyar állampolgár és állandó lakóhelye Magyarországon van, illetőleg Magyarországra bevándorolt, letelepedett, vagy a Magyar Köztársaság által menekültként elismert nem magyar állampolgár;
- az elítélt az átvételhez hozzájárult, és
- az átvétel iránti kérelemnek az igazságügyért felelős miniszterhez történő érkezésekor legalább 1 év a hátralévő letöltendő szabadságvesztés tartama, vagy a büntetés határozatlan időre szól.

Az Nbj. 49. § (2) bekezdése alapján - egyéb feltételek megléte mellett - az elítélt hozzájárulása hiányában is helye van átvételnek, ha a büntetés végrehajtása előtt Magyarországra visszatért. Következésképpen ilyen esetben törvényi vélelem szól amellett, hogy az elítélt a végrehajtáshoz hozzájárult.

Ugyanakkor az Nbj. 49. § (3) bekezdése szerint nincs helye a 49. § (2) bekezdése szerinti vélelem alkalmazásának, ha a terheltet a külföldi bíróság távollétében ítélte végrehajtandó szabadságvesztésre.

Itt jegyzi meg a Legfelsőbb Bíróság, hogy ezzel egyező értelmű a Strasbourgban, 1983. március 21-én kelt, az elítélt személyek átszállításáról szóló, 1994. évi XX. törvénnyel kihirdetett egyezmény (Egyezmény), Strasbourgban, 1997. december 18-án kelt, és a 2001. évi LXVII. törvénnyel kihirdetett Kiegészítő Jegyzőkönyvének (Kiegészítő Jegyzőkönyv) 2. Cikke is.

A Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy az Ítélező Állam a másik Félről kérhesse a másik Fél állampolgárával szemben kiszabott büntetés végrehajtásának átvételét, ha az elítélt annak területére menekült büntetésének Ítélező Államban való végrehajtása elől. A 2. Cikk (3) bekezdése szerint pedig ilyenkor a végrehajtás átadásának nem feltétele az elítélt személy hozzájárulása.

A Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikkéhez fűzött hivatalos értelmezés viszont egyértelművé teszi, hogy a rendelkezés nem alkalmazható, ha

a terhelt elítélése távollétében lefolytatott eljárásban történt.
[Európa Tanács büntető ügyekben európai egyezményekre felállított Szakértői Bizottságának értelmező jelentés; ETS No. 167.]

Az Nbj. 49. § (3) bekezdése garanciális jelentőségű. A terhelt távollétében folytatott eljárás miatt kizárja a főszabály alóli - és az átvétel feltételein könnyítő - kivétel (az Nbj. 49. § (2) bekezdése alkalmazásának) lehetőségét. Ezzel egyező tartalmú a Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikkéhez fűzött hivatalos értelmezés is.

Következésképpen a terhelt távollétében lefolytatott eljárásban történt elítélés esetében a szabadságvesztés végrehajtásának átvételéhez elengedhetetlen az elítélt kifejezett hozzájárulása. Ennek hiányában a végrehajtás átvétele feltételeinek fennállása sem állapítható meg.

Az eljárt bíróság figyelmen kívül hagyta az Nbj. 49. § (3) bekezdését, ezáltal törvényt sértett.

Kétségtelen, hogy a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtása átvételének - az elítélt hozzájárulásán kívüli - törvényi feltételei adottak. Az iratok alapján az elítélt magyar állampolgár is, akinek állandó lakóhelye Magyarországon van, jogerősen kiszabott büntetéséből hátralévő letöltendő tartam pedig eléri (meg is haladja) az 1 évet.

Ugyanakkor az iratokból - közte a külföldi bíróság jogerős ítéletéből - kétségtelenül megállapítható, hogy 2003. április 9-én indítványozta az ügyészség a terhelt távollétében az eljárás lefolytatását, amit a Zombori Kerületi Bíróság a 2003. április 25-én jogerős Kv. 64/03. végzésével elrendelt. Ezt követően a terhelt távollétében folytatott eljárásban hozta meg a Zombori Kerületi Bíróság a 2004. február 2-án kihirdetett K 55/02 számú, majd a Szerbiai Legfelsőbb Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2005. szeptember 29-i Kzs.I. 911/04. számú ítéletét.

A jogorvoslati indítvánnyal támadott határozatában az eljárt bíróság egyidejűleg rendelkezett a külföldi bíróság ítélete érvényének elismeréséről és a végrehajtás átvétele feltételei fennállásának megállapításáról, aminek a Be. 51. § (1) bekezdése szerinti törvényi lehetősége megvolt.

A Legfelsőbb Bíróság az elismerés és az átvétel viszonyát illetően rámutat a következőkre.

Az Nbj. 46. § (1) bekezdése alapján a külföldi bíróság ítélete érvényének elismerése szintén a Fővárosi Bíróság hatáskörébe tartozó döntés.

Az Nbj. 51. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtás átvétele feltételei fennállásának megállapítása akkor történhet, ha korábban a külföldi ítélet érvényének elismerése jogerősen megtörtént, vagy ha arról a bíróság egy eljárásban egyidejűleg, értelemszerűen elsődlegesen határoz.

Következésképpen a külföldi ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtása átvétele feltételeinek megállapítása feltételezi a külföldi ítélet érvényének elismerését, ami fordítva nincs így. Ez kitűnik abból is, hogy nyilvánvalóan csak olyan büntetés végrehajtása átvételének feltételei megállapításáról lehet szó, aminek átváltása - a külföldi ítélet érvényének elismerése folytán - megtörténhet, illetve megtörtént.

Kétségtelen, hogy a terhelt távollétében folytatott büntetőeljárás önmagában nem teszi a hazai joggal eleve összeegyeztethetlenné a külföldi bíróság ítéletét, ennél fogva nem feltétlen akadályozza az ítélet érvénye elismerésének.

A terhelt távollétében folytatott eljárás viszont - a már kifejtettek, illetve az Nbj. és a Kiegészítő Jegyzőkönyvhöz fűzött értelmezés szerint - eleve akadályozza annak, hogy vélelmezni lehessen az elítélt végrehajtás átvételéhez hozzájáruló nyilatkozatát.

Következésképpen a külföldi ítélet érvénye elismerésének nem feltétele az elítélt hozzájárulása, viszont ha külföldi bíróság a terhelt távollétében folytatott eljárásban hozta meg ítéletét, akkor az abban kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételéhez az elítélt kifejezett hozzájárulása szükséges.

Jelen esetben ez a jogi helyzet indoka.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság a Be. 436. §-a alapján megállapította, hogy törvénysértő a megtámadott határozatnak a külföldi bíróság - elismert érvényű - jogerős ítéletével kiszabott 6 évi börtönbüntetés végrehajtása átvételének feltételeit megállapító rendelkezése; és egyben a Be. 437. § alapján megszüntette az e vonatkozásban indult eljárást.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Budapest, 2011. június 28.

*Dr. Akác József s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó
bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő

N-né TH